

Brüssel, 12. oktoober 2026
(OR. en)

14367/26

ENV 1222
CLIMA 532

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	14227/26 + ADD 1
Teema:	ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsioon (Jerevan, Armeenia, 19.–30. oktoober 2026): a) Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 17. istungjärg (COP 17) b) Cartagena bioohutuse protokolli osaliste koosolekuna toimiva bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 12. istungjärg (COP-MOP 12) c) Geneetilistele ressurssidele juurdepääsu ja nende kasutamisest saadava tulu õiglase ja erapooletu jaotamise Nagoya protokolli osaliste koosolekuna toimiva bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi kuues istungjärg (COP-MOP 6) – Nõukogu järeldused

Delegatsioonidele edastatakse lisa 12. oktoobril 2026 toimunud nõukogu 4200. istungil heaks kiidetud nõukogu järeldused eespool nimetatud teemal.

BIOLOOGILISE MITMEKESISUSE KONVENTSIOON

**Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 17. istungjärgu (COP 17)
ettevalmistamine**

**Cartagena bioohutuse protokolli osaliste koosolekuna toimiva bioloogilise mitmekesisuse
konventsiooni osaliste konverentsi 12. istungjärgu (COP-MOP 12) ettevalmistamine**

**Geneetilistele ressurssidele juurdepääsu ja nende kasutamisest saadava tulu õiglase ja
erapooletu jaotamise Nagoya protokolli osaliste koosolekuna toimiva bioloogilise
mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi kuuenda istungjärgu (COP-MOP 6)
ettevalmistamine**

(Jerevan, Armeenia, 19.–30. oktoober 2026)

– Nõukogu järeldused –

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

TULETADES MEELDE oma järeldusi järgmistel teemadel:

bioloogilise mitmekesisuse konventsioon: bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 16. istungjärgu (COP 16) ettevalmistamine; Cartagena bioohutuse protokolli osaliste koosolekuna toimiva bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 11. istungjärgu (COP-MOP 11) ettevalmistamine; geneetilistele ressurssidele juurdepääsu ja nende kasutamisest saadava tulu õiglase ja erapooletu jaotamise Nagoya protokolli osaliste koosolekuna toimiva bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi viienda istungjärgu (COP-MOP 5) ettevalmistamine (Cali, Colombia, 21. oktoober –1. november 2024)¹;

elurikkuse kaitseks on vaja võtta kiireloomulisi meetmeid²;

2020. aasta järgse ülemaailmse bioloogilise mitmekesisuse raamistiku ettevalmistamine – bioloogilise mitmekesisuse konventsioon³;

¹ ST 14480/24.

² ST 12210/20.

³ ST 15272/19 + COR 1.

ELi energia- ja kliimadiplomaatia⁴;

ELi konkurentsivõimelise ja kestliku biomajanduse strateegiline raamistik⁵;

põlisrahvad⁶;

TOONITADES, et elurikkuse vähenemine on jätkuvalt ülemaailmne eksistentsiaalne oht inimkonnale, TUNNISTADES, et elurikkus, toit, vesi, tervis ja kliimamuutused on omavahel seotud ning et Kunmingi-Montréal'i üleilmse elurikkuse raamistiku (KMGBF) eesmärkide saavutamine nõuab terviklikke, integreerivaid ja vastastikku täiendavaid meetmeid nii sektorite sees kui ka nende vahel kooskõlas seosepõhise lähenemisviisiga, et suurendada koostoimet ja vähendada kompromisse, ning RÕHUTADES vajadust ümberkujundavate muudatuste järele, et tegeleda elurikkuse vähenemise otseste ja kaudsete põhjustega;

TUNNISTADES tervete ökosüsteemide ja elurikkuse põhjanevat tähtsust tervise, heaolu, toiduga kindlustatuse, toitumise, töökohtade ja kestlike elatusvahendite ning pikaajalise majandusliku ja sotsiaalse stabiilsuse jaoks;

TUNNISTADES, et terved ökosüsteemid kaitsevad looduslike ohtude ja looduskatastroofide eest ning aitavad kaasa riikide julgeolekule ning et elurikkuse kaitsmine, taastamine ja kestlik kasutamine võib aidata kaitsta riikide ja majanduslikku julgeolekut ning suurendada vastupanuvõimet;

OLLES SÜGAVALT MURES tõsise ja kiireloomulise olukorra pärast, mis tuleneb elurikkuse vähenemise, kliimamuutuste, reostuse, ökosüsteemi, maa, vee ja maailmamere seisundi halvenemise, sealhulgas raadamise, kõrbestumise ja põua ning äärmuslike metsa- ja maastikupõlengute, kuumalainete ja meretemperatuuri tõusuga seotud globaalsete kriiside omavahelisest seotusest, KINNITAB oma pühendumust eesmärgile tegeleda nende omavahel seotud kriisidega sellisel laiapõhjalisel, integreeritud ja sidusal viisil, mis hõlmab vastastikku kasulikke strateegiaid koos tugevate sotsiaalsete ja keskkonnavalaste kaitsemeetmetega,

⁴ ST 8417/26.

⁵ ST 7397/26.

⁶ ST 8814/17.

TERVITADES Kunmingi-Montréal'i üleilmse elurikkuse raamistiku rakendamisel tehtud ühiseid edusamme käsitlevat ülemaailmset aruannet, samuti märkimisväärset hulka ajakohastatud või läbivaadatud riiklike elurikkuse strateegiaid ja tegevuskavasid ning pärast nimetatud raamistiku vastuvõtmist sellega kooskõlla viidud sihte ja suurt hulka konventsiooniosaliste esitatud seitsmenda riiklike aruandeid, ning KORRATES tungivat vajadust, et osalised, kes ei ole seda veel teinud, viiks oma riiklike elurikkuse strateegiate ja tegevuskavade ning seitsmendate riiklike aruannete koostamise võimalikult kiiresti lõpule ja esitaksid need;

TUNNISTADES, et looduse taastamist käsitlev määrus (EL) 2024/1991, mille alusel riiklikud taastamiskavad ja rakendamisprotsessid välja töötatakse, on ELi ja selle liikmesriikide oluline panus KMGBFi rakendamisse;

TUNNISTADES, et on tehtud edusamme vahendite mobiliseerimisel kõigist allikatest, kuid RÕHUTADES samas, et endiselt ei ole kindel, kas saavutati 19. sihi 2025. aasta vahe-eesmärk;

TÕDEDES, kui oluline on mobiliseerida kõigi osaliste ja valitsusväliste osalejate meetmed, sealhulgas partnerluste, koalitsioonide ja algatuste kaudu, et elurikkust süvalaiendada ja KMGBFi rakendamist kiirendada, ning Tervitades valitsusväliste osalejate võetud kohustusi panusena raamistiku rakendamisse;

TUNNISTADES vajadust poliitika-, õigus- ja regulatiivsete raamistike järele, mis loovad soodsa keskkonna äri- ja finantssektori kohandamiseks KMGBFi sihtidega ning elurikkuse ja selle ökosüsteemi teenuste säilitamiseks, taastamiseks ja kestlikuks kasutamiseks;

KINNITADES TAAS meie ühist pühendumust tõhusale mitmepoolsusele, mille keskmes on ÜRO, ning TULETADES MEELDE KMGBFi keskset rolli kogu süsteemi, kogu ÜROd, kogu ühiskonda ja kogu valitsemissektorit hõlmava raamistikuna;

KINNITADES TAAS, et inimõigustel põhinev lähenemisviis, võrdsus ja sooline võrdsuslikkus on KMGBFi rakendamisel kesksel kohal;

KINNITADES TAAS, kui oluline on koostoime ja koostöö tugevdamine Rio konventsioonide vahel ja muude mitmepoolsete keskkonnalepingutega kõigil tasanditel, ja RÕHUTADES, et kõigis sektorites ja nende vahel on vaja võtta kiirendatud meetmeid, eelkõige looduspõhiste lahenduste ja ökosüsteemipõhiste lähenemisviiside kaudu, kohaldades konventsiooni ökosüsteemil põhinevat lähenemisviisi, mis aitavad kaasa Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamisele;

KINNITADES VEEL KORD oma pühendumust KMGBFi rakendamisel tehtud ühiste edusammude usaldusväärsele ja tõhusale ülemaailmsele läbivaatamisele, mis annab uut poliitilist hoogu ja kiirendab rakendusmeetmeid raamistiku 2030. aasta sihtide saavutamiseks;

TERVITADES Armeenia Vabariigi püüdlust suurendada COP 17 poliitilist nähtavust, sealhulgas raamistiku rakendamise kiirendamiseks välja töötatud nn Jerevani teekonna kaudu (*Yerevan Pathway for the Acceleration of Implementation of the KMGBF*), ning tagada, et COP 17 tulemuseks oleks edukas ülemaailmne läbivaatamine, et kiirendada raamistiku ning selle eesmärkide ja sihtide rakendamist, ning TERVITADES KA Armeenia Vabariigi rõhuasetust kaasavale osalusele ning ambitsioonikatele ja tegevusele suunatud tulemuste saavutamisele nii ülemaailmsel läbivaatamisel kui ka COP 17-l,

TOONITAB, et käesolevates nõukogu järeldustes kasutatakse terminit „põlisrahvad ja kohalikud kogukonnad“ ilma, et see piiraks bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi otsuses XII/12 sisalduvate kokkulepitud terminite jätkuvat kasutamist kuni selleteemaliste tulevaste läbirääkimiste lõppemiseni;

KORDAB, et mõistab resoluutselt hukka Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja, mis on ilmne rahvusvahelise õiguse, sealhulgas ÜRO põhikirja rikkumine; KORDAB, et tunneb Lähis-Idas valitseva olukorra pärast tõsist muret, mida Euroopa Ülemkogu väljendas oma 2026. aasta juuni järeldustes;

I PEATÜKK – BIOLOOGILISE MITMEKESISUSE KONVENTSIOON

KUNMINGI-MONTRÉALI ÜLEILMSE ELURIKKUSE RAAMISTIKU RAKENDAMISE KIIRENDAMINE

1. KINNITAB VEEL KORD oma pühendumust KMGBFi täielikule rakendamisele;
2. PEAB TERVITATAVAKS enneolematut osalemist KMGBFis ning osaliste ja sidusrühmade pühendumust selle rakendamisele, nagu on rõhutatud ülemaailmses aruandes ning mida näitab esitatud riiklike aruannete ja riiklike elurikkuse strateegiate või tegevuskavade märkimisväärne arv, RÕHUTADES samas vajadust parandada aruandluse kvaliteeti ja täielikkust, et veelgi hõlbustada KMGBFi eesmärkide ja sihtide saavutamisel tehtud edusammude hindamist;
3. TUNNISTAB, et KMGBFi rakendamisel on tehtud edusamme, kuid ka seda, et 2030. aasta sihte ja missiooni ega 2050. aasta sihte ei ole võimalik saavutada ilma kiirendatud meetmete ja jõupingutusteta ning allesjäänud takistuste ja lünkade kiire kõrvaldamiseta;
4. TUNNISTAB tungivat vajadust kiirendada ja tugevdada KMGBFi rakendamist ning RÕHUTAB, kui oluline on rakendamise kiirendamisel ja lünkade kõrvaldamisel suurem poliitiline tahe ja suuremad ambitsioonid, et saavutada 2030. aasta sihid ja 2050. aasta eesmärgid järelejäänud aja jooksul ning saavutada konventsiooni kolm eesmärki;
5. TUNNISTAB KMGBFi seireraamistiku edasise rakendamise ja kasutamise jätkuvat tähtsust ning RÕHUTAB, et seire- ja aruandluskorras tuleks võimaluse korral kasutada olemasolevat teavet ja protsesse, et vältida dubleerimist ning minimeerida osaliste täiendavat haldus- ja finantskoormust;

6. KUTSUB ÜLES võtma rohkem meetmeid elurikkuse süvalaiendamiseks kõigil valitsus- ja ühiskonnatasanditel, poliitikavaldkondades ja sektorites ning nende vahel ning RÕHUTAB sellega seoses erasektori olulist rolli;
7. VÄLJENDAB HEAMEELT Kunmingi dialoogi avatuse ja konstruktiivsuse üle, sealhulgas seoses ülemaailmse läbivaatamise võimalike järelmeetmetega;
8. RÕHUTAB, kui olulised on terviklikud ja tegevusele suunatud sõnumid KMGBFi rakendamise kiirendamiseks, eelkõige nende sihtide puhul, kus on tehtud kõige vähem edusamme;
9. TUNNISTAB, et KMGBFi täielikuks ja tulemuslikuks rakendamiseks on oluline tõhustatud rahvusvaheline koostöö, täiustatud meetmed ja jõupingutused ning tugevdatud rakendamisvahendid;
10. RÕHUTAB, nagu on toonitatud KMGBFi rakendamisel tehtud ühiseid edusamme käsitlevas ülemaailmses aruandes, vajadust tugevdada meetmeid, mis käsitlevad elurikkuse vähenemise otseseid ja kaudseid põhjuseid, sealhulgas põhjuseid, mis jätkuvalt takistavad edusammude saavutamist KMGBFi rakendamisel, ning et riiklikud sihid ei käsitle üldiselt selliseid tegureid veel piisavalt, mistõttu on vaja suuremat poliitika sidusust, võttes arvesse riiklikke olusid, ja ümberkujundavate meetmete ulatuslikumat kasutuselevõttu;
11. RÕHUTAB kogu valitsemissektorit ja kogu ühiskonda hõlmava lähenemisviisi tähtsust KMGBFi rakendamisel;
12. RÕHUTAB, et KMGBFi täielikuks ja tulemuslikuks rakendamiseks on keskse tähtsusega valitsusväliste osalejate, sealhulgas eelkõige põlisrahvaste ja kohalike kogukondade, naiste ja noorte täielik ja tõhus osalemine, tunnustades nende vastavaid rolle;

13. RÕHUTAB, et KMGBFi rakendamisel on oluline pidada silmas soolist võrdõiguslikkust ja sooteadlikkust ning tagada kaasav ja inimõigustel põhinev lähenemisviis, ning RÕHUTAB vajadust integreerida soolised perspektiivid elurikkuse poliitikameetmetesse, strateegiatesse, kavadesse, meetmetesse, programmidesse ja rahastamiskorda kõigil tasanditel ning vähendada ebavõrdsust ja edendada põlisrahvaste ja kohalike kogukondade, naiste ja tütarlaste, noorte, puuetega inimeste ja muude asjaomaste sidusrühmade võrdset, täielikku ja tõhusat osalemist ja esindatust elurikkusega seotud poliitikas ja otsustusprotsessides;
14. TUNNISTAB, et riiklikul, piirkondlikul ja rahvusvahelisel tasandil on juba olemas peamised vahendid rakendamise toetamiseks, sealhulgas eelkõige riiklikud elurikkuse strateegiad ja tegevuskavad, ning RÕHUTAB, et riiklikud elurikkuse rahastamise kavad või sarnased vahendid, olemasolevad bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni tööprogrammid ja muud algatused aitavad kaasa KMGBFi ja konventsiooni rakendamisele, ning TOONITAB, et nende ajakohastamine ja nende rakendamise tugevdamine on jätkuvalt oluline panus KMGBFi ja bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni rakendamisse;
15. RÕHUTAB parimatel olemasolevatel teadusandmetel põhineva tugeva teadusliku tõendusbaasi rolli ja tähtsust poliitika kujundamisel ning põlisteadmiste väärtuslikku panust ambitsioonide ja tõhusa rakendamise alusena ning KUTSUB ÜLES veelgi tugevdama koostööd valitsustevahelise elurikkust ja ökosüsteemiteenuseid käsitleva teaduslik-poliitilise foorumi (IPBES) ja bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni raames ning kasutama KMGBFi rakendamise toetamiseks rohkem IPBESi tulemusi;
16. RÕHUTAB vajadust edasise koostöö järele teiste teadus- ja poliitikaplatvormidega, sealhulgas valitsustevahelise kliimamuutuste eksperdirühma ning valitsustevahelise kemikaalide, jäätmete ja reostuse teaduslik-poliitilise ekspertrühmaga;
17. RÕHUTAB vajadust selge ja sidusa järelmeetmete protsessi järele seoses rakendamise esimese ülemaailmse läbivaatamisega, et tagada järjepidevus rakendamise teise ülemaailmse läbivaatamisega, ning selgete kiireloomuliste ja sidusate meetmete järele, et kiirendada kiiresti KMGBFi rakendamist järelejäänud aja jooksul;

18. PEAB TERVITATAVAKS piirkondlike ja allpiirkondlike tehnilise ja teadusliku koostöö tugikeskuste loomist ning KUTSUB ÜLES tagama nende täielikulu toimivuse, et kiirendada KMGBFi rakendamise toetamist;
19. KUTSUB ÜLES tegema tihedamat ja tõhustatud koostööd ning tugevdama koostoimet kolme Rio konventsiooni vahel ning muude elurikkusega seotud mitmepoolsete keskkonnalepingutega, nende vastavate volituste piires, KMGBFi, Pariisi kokkuleppe ja ÜRO kõrbestumise tõkestamise konventsiooni (UNCCD) 2018–2030 strateegilise raamistiku sidusa rakendamise kaudu, tugevdades muu hulgas Rio konventsioonide ühise kontaktrühma ja elurikkuse kontaktrühma rolli ja ülesandeid, et veelgi suurendada koostoimet ja koostööd riikide tasandil, eelkõige asjakohaste sihtide, strateegiate ja tegevuskavade väljatöötamisel, läbivaatamisel ja rakendamisel ning seires ja aruandluses;
20. RÕHUTAB LISAKS, kui oluline on tugevdada integreeritud lähenemisviise, mis käsitlevad elurikkuse, kliima, reostuse, vee ja mulla degradeerumise vahelisi seoseid, sealhulgas looduspõhiste lahenduste ja ökosüsteemipõhiste lähenemisviiside kaudu, ka piiriülese kontekstis;
21. samuti KUTSUB ÜLES tugevdama osaliste, muude Rio konventsioonide, elurikkusega seotud konventsioonide, kemikaalide ja jäätmetega seotud konventsioonide ja muude asjakohaste mitmepoolsete keskkonnalepingute juhtorganite ja sekretariaatide, ÜRO üksuste, muude asjaomaste organisatsioonide ja sidusrühmade, sealhulgas finantseerimisasutuste ja temaatiliste sektoritega seotud algatuste käimasolevaid jõupingutusi, et tõhustada koostööd KMGBFi ja muude asjakohaste raamistike kontekstis;

Geneetilisi ressursse puudutavad digitaalsed järjestusandmed

22. TULETADES MEELDE bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi otsuseid 15/9 ja 16/2, TUNNISTAB, et geneetilisi ressursse puudutavate digitaalsete järjestusandmete kasutamisest saadava tulu jaotamise mitmepoolne mehhanism, sealhulgas selle Cali fond, on uuenduslik vahend tulu jaotamise edendamiseks ja ressursside täiendavaks mobiliseerimiseks elurikkuse huvides, ning RÕHUTAB vajadust seda tõhusalt rakendada, tehes samal ajal tööd suurema õiguskindluse ja -selguse ning võrdsete võimaluste loomise nimel;
23. MÄRGIB, et otsuse 16/2 kohaselt on juurdepääs Cali fondile ainult arengumaadel ning põlisrahvastel ja kohalikel kogukondadel, kuid RÕHUTAB siiski, et konventsiooni kohaselt on geneetiliste ressursside kasutamisest saadava tulu võimalik jaotada kõigile osalistele, lähtudes põhimõttest, et nad kõik on geneetiliste ressursside pakkujad ja kasutajad, ning RÕHUTAB, et asjakohastel juhtudel tuleb selles valdkonnas tööd jätkata;
24. RÕHUTAB, kui oluline on digitaalsetele järjestusandmetele avatud juurdepääsu säilitamine ja parandamine teadusuuringute ja innovatsiooni seisukohalt, ning KINNITAB TAAS, et mitmepoolse mehhanismi puhul ei peaks tuvastamine ja jälgimine nõutud olema;
25. TUNNISTAB, et avaliku sektori teadus- ja akadeemilised asutused osalevad aktiivselt mitterahaliste hüvede jaotamises avaliku sektori teadusuuringute kaudu, mis käsitlevad digitaalsete järjestusandmete kasutamist ning sellega seotud suutlikkuse suurendamist ja arendamist, ning INNUSTAB tegema asjakohaseid algatusi selle töö jätkamiseks;
26. JULGUSTAB tegema koostööd andmebaase haldavate üksustega, et toetada geneetilisi ressursse puudutavate digitaalsete järjestusandmete kasutamisest saadava tulu jaotamise mitmepoolse mehhanismi rakendamist;

27. RÕHUTAB, et mitmepoolse mehhanismi tegevuskorra, sealhulgas võimalike uute panustamisviiside edasiarendamine peaks olema kooskõlas otsuse 15/9 punktis 9 sätestatud kriteeriumidega, põhinema tõenditel ega tohiks mõjutada mitmepoolse mehhanismi, sealhulgas Cali fondi tõhususe esimese läbivaatamise tulemusi COP 18-1;
28. LISAKS RÕHUTAB, kui oluline on vältida võimalikku kohustuste kuhjumist juurdepääsu ja tulu jaotamise korra raames, ning TOONITADES vajadust vältida tarbetut keerukust ja bürokraatlikku koormust,
29. VÕTAB murega TEADMISEKS Cali fondi tehtavate sissemaksete väikese arvu, TUNNISTAB vajadust suurendada erinevates sektorites teadlikkust Cali fondist, RÕHUTAB erasektori panuste tähtsust ning INNUSTAB geneetiliste ressurssidega seotud digitaalsete järjestusandmete kasutamisest kasu saavaid erasektori üksusi kogu maailmas Cali fondi panustama ja mitterahalisi hüvesid jagama; TERVITAB sellega seoses avaliku ja erasektori ning mitmepoolseid partnerlusi ja algatusi eri sektorites ja platvormidel, muu hulgas suutlikkuse suurendamise ja Cali fondi täieliku kasutuselevõtmise toetamise eesmärgil;

Vahendite mobiliseerimine

30. TULETAB MEELDE bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi otsuses 16/34 sätestatud tegevuskava ning KINNITAB TAAS oma pühendumust liikuda mõlemal suunal sidusalt edasi;
31. KORDAB oma pühendumust mobiliseerida vahendeid kõigist allikatest; KUTSUB kõiki riike, kellel on võimalik seda teha, aitama kaasa elurikkuse rahvusvahelisele rahastamisele vastavalt riigi oludele ja nende asjaomaste võimete dünaamilisele ja arenevale olemusele ning KUTSUB sidusrühmi, sealhulgas era- ja finantssektorit TUNGIVALT ÜLES suurendama oma panust KMGBFi rakendamisse ja viima oma finantsvood KMGBFiga kooskõlla;

32. TOONITAB, et EL ja selle liikmesriigid üheskoos on ülekaalukalt suurimad elurikkusega seotud ametliku arenguabi andjad kogu maailmas;
33. JUHIB TÄHELEPANU OECD teatatud positiivsetele suundumustele elurikkuse rahvusvahelise rahastamise valdkonnas, kus elurikkuse sihtotstarbeline rahastamine ulatus 2024. aastal 18,9 miljardi USA dollarini ja elurikkusega seotud rahastamine 34,2 miljardi USA dollarini;
34. TUNNISTAB läbipaistvuse, järjepidevuse ja metoodilise selguse tähtsust elurikkuse rahvusvahelise rahastamise alases aruandluses;
35. KINNITAB Ülemaailmse Keskkonnafondi (GEF) jätkuvat tähtsust konventsiooni rahastamismehhanismina, TERVITAB GEFi vahendite üheksandal täiendamisel võetud kohustusi ning vähim arenenud riikidele ja väikestele arenevatele saareriikidele, põlisrahvastele ja kohalikele kogukondadele seatud sihtide osas saavutatud tulemusi ning erasektori kaasamist, ning INNUSTAB praeguseid ja potentsiaalseid panustajaid täitma õigeaegselt ja ambitsioonikalt kõnealuse üheksanda täiendamisega võetud kohustusi;
36. TUNNUSTAB ülemaailmse elurikkuse raamistiku fondi (GBFF) edukat programmitööd ja KUTSUB ÜLES andma fondi täiendavaid panuseid kõikidest allikatest;
37. TUNNISTAB, et bioloogilise mitmekesisuse rahvusvahelist rahastamist avaliku sektori vahenditest pakub ja mobiliseerib praegu piiratud arv riike, KINNITAB vajadust kaaluda võimalusi, kuidas vabatahtlikkuse ja konsensuse alusel süstemaatiliselt laiendada panustamisbaasi ja suurendada elurikkuse rahastamisse panustajate arvu vastavalt riikide olukorra ja suutlikkuse muutumisele aja jooksul ning majandusoludele ning näiteks võimalike indikatiivsete objektiivsete kriteeriumide abil, sealhulgas konventsiooni artikli 20 lõike 2 kohaselt koostatud loetelu korrapärase läbivaatamise ja vajaduse korral muutmise kaudu ning kooskõlas kõnealuse artikliga; MÄRGIB, et osalistega tuleks selles küsimuses nõuetekohaselt konsulteerida;

38. RÕHUTAB, kui oluline on erasektori ja sidusrühmade roll ning kaaluda võimalikke vabatahtlikke ja regulatiivseid uuenduslikke lähenemisviise, näiteks riikide oludest lähtudes muu hulgas usaldusväärsed elurikkuse arvestusühikud ja ringmajanduse lähenemisviisid ressursside mobiliseerimisel kõigist allikatest;
39. RÕHUTAB, kui oluline on edendada riiklike elurikkuse rahastamise kavade või sarnaste vahendite väljatöötamist ja rakendamist, eelkõige toetades selliste rahastamislahenduste rakendamist, mis avavad nende potentsiaali riigisiseste ressursside kasutuselevõtuks; ning TUNNISTAB sektoriüleste riiklike platvormide potentsiaalset väärtust riigisiseste ja rahvusvaheliste avaliku ja erasektori rahavoogude mobiliseerimise tugevdamisel ning KMGBFi eesmärkide ja sihtide rakendamise kiirendamisel;
40. TUNNISTAB, et kõik ettevõtjad sõltuvad elurikkusest ja mõjutavad seda; RÕHUTAB, kui oluline on luua ümberkujundavaid muutusi soodustav keskkond, nagu on asjakohane ja kooskõlas riigi oludega, sealhulgas luua ettevõtjatele poliitika-, õigus- ja regulatiivseid raamistikke, et aidata kaasa elurikkuse säilitamisele, taastamisele ja kestlikule kasutamisele, ning TERVITAB IPBESi koostatud ettevõtluse ja elurikkuse hinnangu tulemusi;
41. RÕHUTAB tungivat vajadust kiirendada stiimulite kindlakstegemist ning kaotada, järkjärgult kõrvaldada või reformida elurikkust kahjustavad stiimulid, sealhulgas toetused, proportsionaalsel, õiglasel, ausal, tõhusal ja võrdväärset viisil, alustades kõige kahjulikumatest stiimulitest, ning suurendada positiivseid stiimuleid elurikkuse kaitsmiseks ja kestlikuks kasutamiseks kooskõlas KMGBFi 18. sihiga;

Põlisrahvaste ja kohalike kogukondadega seotud küsimused

42. KINNITAB VEEL KORD põlisrahvaste õigusi, sealhulgas neid, mis on sätestatud põlisrahvaste õiguste ÜRO deklaratsioonis⁷;
43. PEAB TERVITATAVAKS bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni artikli 8 punkti j ja muid põlisrahvaste ja kohalike kogukondadega seotud sätteid käsitleva allorgani (SB8J) loomist COP 16-l ning RÕHUTAB vajadust kaasavate osalusmenetlustega töömeetodi järele, mis kajastab asjakohaselt põlisrahvaste ja kohalike kogukondade sisulise ning täieliku ja tõhusa SB8J-s osalemise tagamise kriitilist tähtsust;
44. TUNNISTAB põlisrahvaste ja kohalike kogukondade äärmiselt olulist, võtmetähtsusega rolli ja panust elurikkuse hoidjana ning elurikkuse säilitamise ja säästva kasutamise seisukohast oluliste traditsiooniliste teadmiste, uuenduste ja tavade hoidjana; RÕHUTAB, et on oluline austada rahvusvahelist inimõigustealast õigust ja rahvusvahelisi inimõigustealaseid õigusakte;
45. RÕHUTAB vajadust rakendada täielikult ja tõhusalt bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni artikli 8 punkti j ja muid põlisrahvaste ja kohalike kogukondadega seotud sätteid käsitlevat tööprogrammi aastani 2030, sealhulgas põlisrahvaste ja kohalike kogukondade täieliku, tõhusa ja sisulise osalemise kaudu asjaomastes otsustusprotsessides;

⁷ ÜRO peaassamblee resolutsioon 61/295.

Sünteetiline bioloogia

46. TUNNISTAB sünteetilise bioloogia rakenduste kiiret arengut ning võimalikku positiivset ja negatiivset mõju seoses konventsiooni kolme eesmärgiga ja KMGBFi rakendamisega ning vajadust piisava järelevalve ja hindamise järele, sealhulgas tehisintellekti ja arvutusbioloogia valdkonnas konventsiooni kontekstis, ning SOOVITAB täiendavalt käsitleda hiljutisi tehnoloogilisi arenguid sünteetilise bioloogia valdkonnas;
47. PEAB TERVITATAVAKS sünteetilise bioloogia ajutise tehnilise eksperdirühma tööd ja temaatilise tegevuskava kavandit, mille eesmärk on toetada suutlikkuse suurendamist ja arendamist, tehnoloogiale juurdepääsu ja tehnosiiret ning teadmiste jagamist sünteetilise bioloogia kontekstis, tuginedes Rio keskkonna- ja arengudeklaratsiooni 15. põhimõttes sisalduvale ettevaatusprintsibile;

Merede ja rannikualade elurikkus

48. RÕHUTAB, et üldiselt ei ole merede ja rannikualade elurikkust riiklikes elurikkuse strateegiates ja tegevuskavades piisavalt kajastatud, ning TOONITAB vajadust tugevdada selle integreerimist riiklikku elurikkuse kavandamisse ja rakendamisse, sealhulgas edendades poliitika sidusust asjaomastes sektorites ning laiendades ümberkujundavaid meetmeid mere elurikkuse kaitsmiseks, taastamiseks ja kestlikuks kasutamiseks;

49. RÕHUTAB, kui oluline on jätkata jõupingutusi ökoloogiliselt või bioloogiliselt oluliste merealade (EBSAde) kriteeriumidele vastavate alade kindlakstegemiseks ja kirjeldamiseks ning võtta vastu EBSAde vastastikuse hindamise protsesside vabatahtlikud suunised ning muud asjakohased ühilduvad ja täiendavad teaduslikud kriteeriumid, tagamaks, et EBSAde protsess annab jätkuvalt väärtusliku teadusliku ja tehnilise panuse KMGBFi, muude rahvusvaheliste õigusaktide ja raamistike rakendamisse ja pädevate organisatsioonide töösse ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni alusel sõlmitava, riigi jurisdiktsiooni alt välja jäävate merealade elurikkuse kaitse ja kestliku kasutamise kokkuleppe (BBNJ kokkuleppe) tulevasse rakendamisse;
50. TOONITAB, et EBSA protsessi raames tuleks täielikult austada rannikuriikide suveräänsust, suveräänseid õigusi või jurisdiktsiooni, nagu on sätestatud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsioonis (UNCLOS), ning TULETAB MEELDE ÜRO Peaassamblee 9. detsembri 2025. aasta resolutsiooni 80/110, milles kinnitatakse veel kord, et UNCLOSiga on sätestatud õigusraamistik, millele peab vastama kogu ookeanidel ja meredel toimuv tegevus;
51. PEAB TERVITATAVAKS BBNJ kokkuleppe jõustumist, märkides ära, et sellel on konventsiooniga palju ühiseid eesmärke; RÕHUTAB äärmiselt olulist panust ja koostoimet, mis võib kaasneda BBNJ kokkuleppe tulevase rakendamisega, ning KUTSUB ÜLES tagama tulemusliku ja tõhusa koostöö bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ja BBNJ kokkuleppe ning asjakohaste teaduspoliitika platvormide vahel;
52. RÕHUTAB vajadust jätkata tööd, tuginedes Norras Bergenis 2.–5. detsembril 2025 toimunud ekspertide seminari tulemustele mere elurikkuse kohta riigi jurisdiktsiooni alt välja jäävatel aladel, et edendada konventsiooni alusel tehtavat tööd ning tõhustada koostööd, ühistegevust või koostoimet BBNJ kokkuleppega;

53. RÕHUTAB, kui oluline on kiirendada edusamme, et saavutada 2030. aastaks KMGBFi 3. eesmärgi raames vähemalt 30 % maailmamere tõhus kaitse ja majandamine, sealhulgas riigi jurisdiktsiooni alt välja jäävatel aladel;

Muud COP 17-ga seotud küsimused

54. RÕHUTAB vajadust suurendada bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni protsesside tõhusust ja tulemuslikkust ning prioriteetide määramist nende raames, sealhulgas osaliste juhitud protsessi kaudu;
55. RÕHUTAB vajadust võtta vastu uus mitmeaastane tööprogramm, milles keskendutakse konventsiooni osaliste kiirendatud ja hõlbustatud tegevusele kohapeal, tagades samal ajal tasakaalustatud toetuse konventsiooni kõigi kolme eesmärgi ja KMGBFi rakendamisele, olemasolevate bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni vahendite ja programmide täielikule rakendamisele ning jõupingutuste dubleerimise vältimisele;
56. RÕHUTAB KA vajadust võtta arvesse toimimise läbivaatamise tulemusi, et parandada sekretariaadi tõhusust, eelkõige koosolekute teenindamisel ja KMGBFi rakendamise hõlbustamisel;

II PEATÜKK – CARTAGENA BIOOHUTUSE PROTOKOLL

57. VÄLJENDAB HEAMEELT õigeaegselt esitatud viiendate riiklike aruannete suure hulga üle, RÕHUTAB vajadust rakendada täielikult Cartagena bioohutuse protokolli, tugevdades riiklikke bioohutuse raamistikke, võttes vastu usaldusväärsed teaduspõhised riskihindamis- ja riskijuhtimismenetlused, tõhustades suutlikkuse suurendamist ja tehnilist tuge, kasutades teabe jagamiseks bioohutuse teabevõrgustikku ning edendades üldsuse teadlikkust ja sidusrühmade kaasamist;
58. KORDAB, et Cartagena bioohutuse protokolli rakendamise oluline osa on muundatud elusorganismide avastamise ja identifitseerimise suutlikkus, ning sellest tulenevalt TOETAB muundatud elusorganismide avastamise ja identifitseerimise koolituskäsiraamatu tulevaste versioonide täiendamist ja ajakohastamist Cartagena bioohutuse protokolli raames, kui see võib anda lisaväärtust;

59. PEAB TERVITATAVAKS teabe kogumist kaasaegse biotehnoloogia uusi arengusuundi käsitlevate riiklike õigusaktide, normide ja suuniste kohta;
60. PEAB TERVITATAVAKS riskihindamise ajutise tehnilise eksperdirühma (AHTEG) tööd, sealhulgas AHTEGi tulemusi riskihindamise konkreetsete küsimuste kindlakstegemise ja prioriseerimise kriteeriumide kohaldamise kohta, ning TOETAB täiendavate vabatahtlike juhendmaterjalide väljatöötamist, tuginedes AHTEGi kindlaks määratud teemade prioriteetsele loetelule, et reageerida paljude osaliste ühistele vajadustele, ning RÕHUTAB vajadust realistliku töökava järele kõigi asjaosaliste, sealhulgas võimaliku AHTEGi jaoks;
61. KORDAB, kui oluline on Rio keskkonna- ja arengudeklaratsiooni 15. põhimõttes sisalduv ettevaatusprintsip ning juhtumi- ja teaduspõhine keskkonnaohu hindamine muundatud elusorganismidega seotud otsuste puhul;

III PEATÜKK – RESSURSSIDELE JUURDEPÄÄSU JA NENDE KASUTAMISEST SAADAVA TULU ÕIGLASE JA ERAPOOLETU JAOTAMISE NAGOYA PROTOKOLL

62. TOONITAB, kui oluline on võtta Nagoya protokoll ja KMGBFi rakendamisel arvesse protokollis tõhususe teise hindamise ja läbivaatamise peamisi järeldusi ja sõnumeid, eelkõige selleks, et tagada asjakohane juurdepääs geneetilistele ressurssidele ning et geneetiliste ressursside kasutamisest saadav tulu jaotataks õiglaselt ja erapooletult, aidates seeläbi kaasa elurikkuse säilitamisele ja säästvale kasutamisele;
63. RÕHUTAB, et osalised peavad lihtsustama ja ühtlustama õiguslikke, haldus- ja poliitikameetmeid, et hõlbustada juurdepääsu geneetilistele ressurssidele ning tagada nende kasutamisest saadava tulu õiglane ja erapooletu jaotamine kooskõlas Nagoya protokollisätetega ning muude asjakohaste rahvusvaheliste juurdepääsu ja tulu jaotamist käsitlevate õigusaktidega.